

Argum. VII. Auctor libri de Eccl. Hierar. cap. 7. de baptismo infantium agens, se id scribere ait, *quod divini præceptores nostri ab antiqua traditione edocti ad nos usque produxerunt* (opp. t. 1. p. 271. B.). Qui vero hi præceptores? Quæ antiqua traditio, si hæc Areopagita Pauli discipulus scripserit?

At facile respondetur, præceptores illos (alii legunt Pontifices) fuisse Apostolos, vel horum discipulos Hierotheum, Justum, Antipam, similesque. Deinde in textu græco habetur: *πρὸς τῆς ἀρχαίας παραδόσεως*; sed *ἀρχαίον* non modo *antiquum*, sed etiam *primum*, sicut *ἀρχή* principium significat. Unde is esse sensus potest: *quod divini præceptores, vel pontifices nostri (Apostoli) a prima, scilicet Christi, traditione ad nos usque produxerunt.*

Argum. VIII. Tandem auctor L. de Eccl. Hier. cap. 1. 2. et 7. Timotheum vocat *filium*; atqui tamen episcopus erat L. eod. cap. 7. Item ibidem Millenariorum refutat errorem, ortum a Papia episcopo Hierapolitano circa annum Christi 118. Item meminit Apocalypsis S. Joannis contra morem Græcorum.

Ad primum jam respondit S. Maxim. in Prologo, Dionysium hoc fecisse ad imitationem Domini, discipulos suos *pueros* compellantis Joan. 21. Deinde solent seniores filiorum nomine juniōres compellare; Dionysius vero ætate multum superabat Timotheum; nam S. Paulus ad eum jam episcopum, Nerone imperante, scribens, eum vix adolescentiam fuisse egressum, indicat dicens: *Nemo adolescentiam tuam contemnat.* Sed Dionysius maturæ jam ætatis fuerat, præterea auctoritatis maximæ, tum ob dignitatem, quam in Areopago tenuerat; tum ob eruditionis famam; tum ob suam a Paulo conversionem et ordinationem. Demum etiam Dionysius Alexandrinus Basilidem episcopum Pentapolitanum *filium* vocat, epistola ad eumd. *Dionysius Basilidi dilecto mihi filio, et fratri, etc.* Extat Tom. 1. Concilior. Labbæi pag. 931. Ita et Montanus archiepiscopus Toletanus Polibium episcopum filium vocavit adhuc sec. VI. epist. ad eumd. Extat Tom. 4. Concil. pag. 1736, etc. ut proinde phrasis illa inter episcopos satis usitata fuerit, ut se invicem et episcopos, et fratres, et filios compellarent, scilicet vel respectu Patris cœlestis; vel ad imitationem Domini; vel ad tanto magis exprimendum vinculum charitatis.

Ad alterum: Nihil impedit, quo minus Dionysius, qui juxta antiqua Martyrologia, Romanum, Bedæ, Adonis, juxta Suidam, aliosque sub Hadriano passus est, refutaverit errorem sub Trajano exortum. Deinde insuper tempus, quo scripsit Papias, incertum est. Ac tandem Papias non fuit hujus erroris auctor; sed ipse testatur apud Euseb. L. 3. Histor. cap. ult., se hanc doctrinam ab aliis *ex viva traditione* accepisse. Omnino igitur jam Dionysius confutare hunc errorem poterat.

Falsum demum, a Græcis non factam fuisse Apocalypsis mentionem, vel eam ab his non annumeratam fuisse libris canonicis; nam ut canonicum habuit S. Justinus martyr Dial. cum Tryphone, Theophil. Antiochenus apud Euseb. L. 4. Histor. cap. 23., S. Irenæus L. 4. cap. 37. et 50., Clemens Alexandrinus in Pædagogo, Origenes homil. 7. in Josue, aliique.

O. A. M. D. G.

CONSPECTUS TOMI QUINTI

PARS PRIOR.

TRACTATUS DE SACRAMENTIS IN GENERE.

	Pag.
Decretum Concilii Florentini, et canones Concilii Tridentini de Sacramentis generatim.	2

DISSERTATIO I.

DE SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS EXISTENTIA ET QUIDDITATE.

CAPUT I. — DE SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS ESSENTIA ET EXISTENTIA.

ARTIC. I. — <i>Quid sit sacramentum?</i>	7
Sacramentum in genere est signum sensibile, sacrum, a Deo permanentiter institutum ad significandam gratiam, et conferendam sanctitatem illud rite suscipienti.	8
ARTIC. II. — <i>An et quot novæ Legis sacramenta sint?</i>	16
I. — Habet et Lex nova sacramenta sua, eaque numero septem, nec plura, nec pauciora, videlicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem et Matrimonium.	16
II. — Sacramenta novæ Legis et quoad substantiam, et quoad numerum perquam convenienter instituta sunt.	19
ARTIC. III. — <i>Quis auctor et institutor sacramentorum novæ Legis, et quæ eorum tum ad se invicem, tum ad subjectum comparatio?</i>	25
I. — Omnia et singula novæ Legis sacramenta Christus immediate et per seipsum instituit.	26
II. — Sacramenta novæ Legis non sunt omnino paria dignitate et necessitate.	28
III. — Comparative ad subjectum sacramenta novæ Legis alia dicuntur <i>sacramenta mortuorum, alia vivorum.</i>	29

CAPUT II. — DE SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS CAUSALITATE ET EFFECTU.

ARTIC. I. — <i>An sacramenta novæ Legis ex se, sive ex opere operato conferant gratiam omnibus obicem non ponentibus?</i>	30
Omnia sacramenta novæ Legis ex se, sive ex opere operato conferunt gratiam omnibus obicem non ponentibus.	31

	Pag.
ARTIC. II. — <i>Quomodo sacramenta novæ Legis causent gratiam, physice, an moraliter?</i>	40
I. — Quid sit de eo, utrum sacramenta elevari a Deo possint ad producendam physice gratiam, verosimilius est, ea de facto esse causas instrumentales tantum morales, non physicas gratiæ.	41
II. — Vis causandi gratiam moraliter in sacramentis est specialis eorum dignitas et excellentia, quæ potest movere Deum ad conferendam infallibiliter gratiam.	45
ARTIC. III. — <i>An et antiqua sacramenta causarint gratiam ex opere operato?</i>	48
I. — Nec remedium Legis naturæ, nec circumcisio, nec ullum aliud sacramentorum veterum contulit gratiam ex opere operato.	48
II. — Remedium Legis naturæ non nisi mera conditio erat, qua posita Deus solus vi promissionis suæ et intuitu meritorum Christi conferebat parvulis gratiam deletivam peccati originalis, citra recipientis et ministrantis meritum, ac proinde ne quidem ex opere operantis hoc remedium parvulis gratiam contulit.	52
ARTIC. IV. — <i>Quid sit gratia sacramentalis?</i>	53
I. — Singula sacramenta præter gratiam sanctificantem specialia conferunt auxilia gratiæ, sive gratias excitantes peculiare, diversas pro diversitate finis, ad quem obtinendum singula sacramenta instituta sunt.	54
II. — Gratia sacramentalis habitualis non differt entitative et intrinsece a non sacramentali; multo minus dicitur habitus speciales, a gratia sanctificante communi, et virtutibus cum hac infundi solitis realiter distinctos.	54
ARTIC. V. — <i>Quam gratiam causent sacramenta novæ Legis? præsertim an sacramenta vivorum possint causare gratiam primam per accidens?</i>	56
Sacramenta vivorum per accidens causare possunt gratiam primam.	57
ARTIC. VI. — <i>Quantam gratiam novæ Legis sacramenta causent? an æqualem æqualiter, inæqualem inæqualiter dispositis?</i>	62
I. — Sacramenta ejusdem speciei conferunt ex opere operato æqualem gratiam æqualiter dispositis; inæqualem dispositis inæqualiter.	62
II. — Dispositio illa, cui sacramentalem gratiam commensurat Deus, maxime actualis est, sita in actibus charitatis, spei, pœnitentiæ, etc. quibus se homo ad recipiendum devotius sacramentum disponit.	63
ARTIC. VII. — <i>An sacramenta fide suscepta sublato obice reviviscant, gratiamque et quam producant?</i>	64
I. — Sacramentum Baptismi cum fictione sive materiali sive formali susceptum, remoto per subsequentem dispositionem obice, reviviscit.	65
II. — Probabilius etiam est, sacramenta Confirmationis, Ordinis, imo Matrimonii et Extremæ unctionis fide suscepta, recedente fictione reviviscere.	67
ARTIC. VIII. — <i>An et quænam sacramenta imprimant characterem, quæque hujus natura?</i>	72
I. — Datur character sacramentalis; isque per tria duntaxat sacramenta imprimitur, Baptismum, Confirmationem et Ordinem.	72
II. — Character sacramentalis non est pura relatio rationis, nec realis; sed quid reale et absolutum est.	75

DISSERTATIO II.

DE SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS CAUSIS INTRINSECIS ET EXTRINSECIS, ET SUBJECTO.

CAPUT I. — DE SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS CAUSIS INTRINSECIS, SIVE MATERIA ET FORMA.

	Pag.
ARTIC. I. — <i>An omnia sacramenta novæ Legis constant rebus ut materia, et verbis ut forma?</i>	82
Omnia novæ Legis sacramenta constant ex rebus et verbis, et quidem eum materia et forma, ac ut intrinsecis et essentialibus.	82
ARTIC. II. — <i>Utrum verba sacramentorum sint promissoria et concionatoria, an consecratoria?</i>	86
I. — Ad nullius sacramenti collationem tanquam pars essentialis præmitti vel adhiberi concio debet, quæ sit divinarum promissionum, tum quarumvis, tum de sacramentorum institutione vel effectu explicatio.	87
II. — Verba sacramentorum, quibus forma constat, sunt vere consecratoria, sic, ut consecrent, et sanctificent elementum vel rem, ac etiam efficiant id, quod significant, sive gratiam.	88
ARTIC. III. — <i>An materiæ et formæ sacramentorum omnium novæ Legis sint a Christo determinatæ, et quomodo?</i>	91
I. — Christus aliquo modo determinavit sacramentorum omnium materiam et formam.	91
II. — Non tamen determinavit sacramentorum omnium materias et formas eodem modo, sed alias magis specificè, alias magis genericè.	92
III. — Etsi Ecclesia possit determinare, mutare accidentales quosdam sacramentorum ritus; nequit tamen immutare eorum materias et formas quoad substantiam, sive sub ea ratione, sub qua eas Christus instituit.	93

CAPUT II. — DE CAUSA SACRAMENTORUM NOVÆ LEGIS EFFICIENTE MINISTERIALI, SIVE MINISTRO.

ARTIC. I. — <i>Quis sacramentorum novæ Legis minister sit?</i>	96
I. — Solus homo, ac quidem viator de lege Dei ordinaria, non vero angelus, sive bonus sive malus, nec anima separata a corpore, minister sacramentorum est.	96
II. — Non tamen quilibet viator homo est minister sacramenti cujuslibet.	98
ARTIC. II. — <i>An ad sacramenti valorem requiratur fides ministri?</i>	99
§. I. — Origo controversiæ rebaptizantium.	100
§. II. — Gesta S. Stephani cum legatis Cypriani, et episcopis afris, tum Firmiliano et huic adherentibus episcopis orientalibus.	100
§. III. — Gesta a S. Cypriano et Firmiliano post Stephani Papæ responsum.	102
§. IV. — Utrum tandem Stephanus Papa in Cyprianum et Firmilianum excommunicationis tulerit sententiam?	103
§. V. — An S. Cyprianus, eique adherentes Episcopi controversiam hanc putarint pertinere ad fidem?	104
§. VI. — Quis controversiæ exitus? An Cyprianus ante mortem, alique errorem deposuerint?	106
§. VII. — Asseritur dogma catholicum.	107
Ad valorem sacramenti fides ministri non est necessaria.	107

IV	CONSPECTUS TOMI QUINTI.	Pag
ARTIC. III. — <i>An ad valorem sacramenti saltem requiratur in ministro probitas?</i>		116
In ministro ad sacramenti valorem probitas, h. e. sanctitas, vel status gratiæ non requiritur.		117
ARTIC. IV. — <i>Quid requiratur in ministro, ut sacramentum ministret licite?</i>		120
I. — Minister ex officio talis, sive specialiter consecratus et deputatus, per se loquendo peccat mortaliter, sacramentum in statu peccati mortalis conficiens.		120
II. — Probabilius est, non peccare graviter ministrum, qui in statu peccati Eucharistiam solummodo distribuit.		121
III. — Per se loquendo, citra peccatum grave ex parte ministri sacramentum indigno ministrari non potest.		122
ARTIC. V. — <i>Utrum in ministro ad sacramenti valorem aliqua necessaria sit intentio?</i>		124
Ad valorem sacramenti necessaria est in ministro intentio perficiendi sacramentum, sive faciendi quod facit Ecclesia.		124
ARTIC. VI. — <i>Quæ intentio ex parte ministri requiratur et sufficiat ad valorem sacramenti?</i>		130
I. — Non est necessarium ad valorem sacramenti, ut minister intendat explicite conferre sacramenti effectum, sive gratiam; nec ut sic intendat efficere rem in se absolute sacram, seu sacramentum; nec ut intendat facere, quod facit Ecclesia Romana; sed horum intentio implicita sufficit, contenta in hac generali explicita, faciendi id, quod facit vera Ecclesia, vel quod novit ut sacrum fieri in Ecclesia.		131
II. — Ad valorem sacramenti sola intentio externa non sufficit, sed seria interna necessaria est.		132
ARTIC. VII. — <i>Qualis interna intentio ad veritatem sacramenti sit, vel non sit sufficiens?</i>		138
I. — Ad valorem sacramenti nec intentio interpretativa, nec pure habitualis, nec indirecta sufficiens est.		139
II. — Intentio actualis sufficientissima est, et optima; non tamen absolute necessaria; sed etiam intentio virtualis omnino sufficiens est.		140
ARTIC. VIII. — <i>Utrum intentio ministri absoluta esse debeat, vel an etiam aliquando conditionata sufficiat?</i>		143
Non sufficit ad valorem sacramenti intentio strictè conditionata, scilicet sub conditione de futuro, uno excepto matrimonio.		144

CAPUT III. — DE SUBJECTO SACRAMENTORUM.

ARTIC. I. — <i>Quid requiratur ex parte subjecti, ut sacramentum recipiat valide?</i>	146
I. — In adultis ad suscipiendum sacramentum valide requiritur, et sufficit, positiva aliqua voluntas et intentio illud suscipiendi; nec sufficit sola negatio voluntatis contrariæ, excepto sacramento Eucharistiæ et Pœnitentiæ.	146
II. — Hæc tamen intentio sive voluntas ad validam sacramenti susceptionem requisita, non est necessario actualis, vel virtualis; sed sufficit habitualis, quæ fundatur in voluntate aliqua priori non retractata, ratione cujus susceptio sacramenti moraliter adhuc censeatur voluntaria.	147
III. — Non tamen in suscipiente fides requiritur ad valorem sacramenti, excepto sacramento Pœnitentiæ.	150

	Pag.
ARTIC. II. — <i>Quid requiratur ex parte subjecti, ut suscipiat sacramentum fructuose?</i>	150
I. — Ut sacramentum Baptismi conferat gratiam adulto qui præter peccatum originale habet peccatum mortale personale, præter actus fidei et spei necessario etiam requiritur actus doloris, qui tamen non est necessario contritio perfecta.	151
II. — Ut obtineatur effectus sacramenti Pœnitentiæ, in peccatore requiritur 1º. dolor supernaturalis de omni peccato mortali commisso, cum proposito non peccandi de cætero; 2º. integra peccatorum gravium confessio, saltem in voto.	151
III. — Sacramenta vivorum per se ad fructuosam sui receptionem in suscipiente statum gratiæ prærequirunt: secus sacramenta mortuorum.	151

TRACTATUS DE SACRAMENTIS TRIBUS PRIORIBUS

DE BAPTISMO, CONFIRMATIONE ET EUCHARISTIA.

DISSERTATIO I.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

Decretum Concilii Florentini ad instructionem Armenorum.	156
Canones Concilii Tridentini de Baptismo.	155

CAPUT I. — DE ESSENTIA BAPTISMI, INSTITUTIONE, MATERIA AC FORMA.

ARTIC. I. — <i>Quid sit Baptismus? quando a Christo institutus?</i>	153
I. — Sacramentum Baptismi spectatum physice recte definitur: <i>Ablutio corporis sub præscripta verborum forma</i> . Sumptum metaphysice vero: <i>Sacramentum regenerationis</i> , sive institutum ad fidelium regenerationem spirituales.	153
II. — Christus Baptismum ante passionem suam instituit.	160
III. — Quo tempore Christus instituerit Baptismum, controversum est: probabilius tamen non instituit Baptismum antequam ipse baptizaretur a Joanne, nec quando ab eodem baptizabatur in Jordane, nec in colloquio cum Nicodemo; sed quando ipse Apostolos et discipulos ad prædicandum et baptizandum misit.	161
ARTIC. II. — <i>De materia remota Baptismi?</i>	166
Materia remota Baptismi, eaque necessaria absolute, sola aqua naturalis seu elementaris est.	166
ARTIC. III. — <i>De materia proxima Baptismi?</i>	170
I. — Ritus immersionis non est necessarius necessitate sacramenti; sed valet Baptismus collatus sive per immersionem, sive per affusionem, sive per aspersionem.	171
II. — Nec est de necessitate sacramenti trina sive immersio, sive affusio, sive aspersione; sed unica sufficit.	172

	Pag.
ARTIC. IV. — <i>De forma Baptismi. Quæ verba in hac essentialia sint? et utrum necessaria sit distincta personarum SS. Trinitatis expressio?</i>	175
I. — Ad valorem sacramenti requiritur, ut in forma exprimat actus Baptismi; proinde non satis est dicere, <i>in nomine Patris</i> , etc. sed verba hæc, <i>te baptizo</i> , aut <i>baptizatur</i> , vel æquivalentia de essentia formæ sunt.	177
II. — De essentia formæ est, proinde de necessitate sacramenti, distincta trium personarum SS. Trinitatis expressio, ut nec valeat, nec valuerit unquam aliis sub verbis, etiam Christi nomine Baptismus collatus.	177

CAPUT II. — DE NECESSITATE BAPTISMI.

ARTIC. I. — <i>An et quomodo Baptismus aquæ sit hominibus singulis, etiam fidelium liberis, necessarius ad salutem?</i>	185
I. — Secluso casu martyrii, Baptismus aquæ est omnibus ad salutem necessarius necessitate mediæ; adultis quidem in re, vel in voto, si in re suscipi non possit; infantibus vero in re.	185
II. — Adultis Baptismus insuper necessarius est necessitate præcepti.	186
ARTIC. II. — <i>An Baptismus aquæ suppleri possit per Baptismum flaminis?</i> Baptismus flaminis, sive perfecta in Deum charitas, perfectave contritio, vices Baptismi aquæ in adultis supplet quoad effectum ejus principalem, gratiam peccatorum remissivam.	191
ARTIC. III. — <i>An et quomodo Baptismus sanguinis, sive martyrium, suppleat vices Baptismi aquæ?</i>	195
I. — Martyrium supplet vices Baptismi aquæ in infantibus et in adultis, tam quoad remissionem omnis culpæ, quam poenæ.	196
II. — Martyrium supplet Baptismum aquæ, quoad remissionem culpæ omnis et poenæ quasi ex opere operato.	197
III. — In adultis ad obtinendum martyrii effectum necessario debita requiritur dispositio.	197
IV. — Probabilius est per se, et speculative loquendo, Baptismum sanguinis, sive martyrium, vim justificandi adultos habere independentem ab actu charitatis vel contritionis perfectæ, idque ex privilegio singulari ac velut ex opere operato.	198
ARTIC. IV. — <i>An ex lege aliqua ordinaria, vel clementia aliqua speciali, suppleat Deus defectum Baptismi in parvulis ob parentum vota, vel fidem?</i>	201
De facto, sive in præsentia providentia, Deus nec ex lege aliqua ordinaria, nec ex peculiari clementia ob parentum vota, vel fidem, in parvulis supplere defectum Baptismi, secluso martyrio, dici potest.	201

CAPUT III. — DE BAPTISMI MINISTRO, SUBJECTO, EFFECTIBUS.

ARTIC. I. — <i>Quis sit minister Baptismi?</i>	205
I. — Minister solemnitatis ordinarius et primus est episcopus; secundus post hunc et velut minus principalis omnis sacerdos; tertius diaconus, sed non nisi extraordinarius.	206
II. — Minister necessitatis omnis homo viator est; 1º. laicus fidelis, 2º. et sive vir sive femina; 3º. hæreticus et schismaticus; 4º. imo infidelis et Judæus; ut proin, adhibitis essentialibus, et valide et licite baptizare queant.	208

	Pag.
ARTIC. II. — <i>Quodnam Baptismi subjectum sit?</i>	214
Infantes non modo capaces Baptismi sunt, sed et eos baptizari expedit, ac necesse est.	214
ARTIC. III. — <i>An pueri Judæorum, aliorumque infidelium licite baptizentur non consentientibus parentibus?</i>	219
Illicitus est talis Baptismus.	220
ARTIC. IV. — <i>Quinam Baptismi effectus sint? quæ proprietates?</i>	224
I. — Veri effectus Baptismi recensentur.	225
II. — Proprietates Baptismi sunt 1º. necessitas ejusdem, 2º. unitas, 3º. initerabilitas.	227

DISSERTATIO II.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

Decretum Concilii Florentini de Confirmatione pro Armenis.	229
Canones Concilii Tridentini de Confirmatione.	230

CAPUT I. — DE SACRAMENTI CONFIRMATIONIS EXISTENTIA, MATERIA ET FORMA.

ARTIC. I. — <i>Utrum Confirmatio sit verum ac proprie dictum novæ Legis sacramentum?</i>	231
Confirmatio est verum ac proprie dictum novæ Legis sacramentum.	231
ARTIC. II. — <i>Quæ sit sacramenti Confirmationis materia?</i>	239
Materia essentialis Confirmationis est 1º. chrismatio; 2º. impositio manus; 3º. eaque chrismationi annexa; sic ut ex duabus his partialibus constitutur una adæquata materia.	240
ARTIC. III. — <i>Qualis chrismatio sit ad Confirmationem, et quomodo necessaria?</i>	249
I. — Momenta sententiæ negantis balsamum, necessitate sacramenti, oleo miscendum esse.	250
II. — Momenta sententiæ affirmantis.	252
ARTIC. IV. — <i>Utrum chrisma necessario debeat esse benedictum ab episcopo?</i> <i>An chrismatio necessario facienda in fronte?</i>	254
I. — Chrisma benedictum esse debet; et quidem jure saltem ordinario, ab Episcopo; idque necessario, necessitate ad minus præcepti.	254
II. — Unctio in fronte fieri debet; ac quidem ad modum crucis.	256
III. — Probabilius est, utrumque, unctionem <i>in fronte</i> , ac in modum <i>crucis</i> , esse de necessitate sacramenti.	257
ARTIC. V. — <i>Quænam sacramenti Confirmationis forma sit?</i>	262
I. — Oratio respondens præviæ extensioni manus super confirmandos nullo modo ad formam essentialem pertinet.	262
II. — Forma Confirmationis sunt apud Latinos tantum verba, quæ unctioni respondent, hæc vel æquivalentia: <i>Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, etc.</i> Apud Græcos: <i>Signaculum doni Spiritus sancti.</i>	262

CAPUT II. — DE MINISTRO, SUBJECTO, PROPRIETATIBUS CONFIRMATIONIS.

	Pag.
ARTIC. I. — <i>Quis minister Confirmationis ordinarius?</i>	273
Minister Confirmationis est solus Episcopus.	267
ARTIC. II. — <i>Utrum sacerdos simplex possit esse minister Confirmationis extraordinarius?</i>	273
Potest sacerdos simplex ex dispensatione Sedis Apostolicæ administrare sacramentum Confirmationis; proinde hujus esse extraordinarius minister.	
ARTIC. III. — <i>Quodnam subjectum? quæ necessitas? proprietates et effectus Confirmationis?</i>	281
I. — Subjectum Confirmationis est omnis et solus homo baptizatus.	281
II. — Confirmatio non est necessaria necessitate absoluta, vel medii.	282
III. — Effectus Confirmationis principalis est augmentum gratiæ sanctificantis, qua in perfectione christiana perficimur, cum jure ad auxilia specialia ad fortiter profitendam fidem.	282
IV. — Alter hujus sacramenti effectus est character.	283

DISSERTATIO III.

DE AUGUSTISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Decretum Concilii Florentini de Eucharistia pro Armenis.	289
Canones Concilii Tridentini de sacrosancto Eucharistiæ sacramento.	290
Canones ejusdem Concilii de communione sub utraque specie et parvulorum.	291
Canones ejusdem Concilii de sacrificio Missæ.	292

CAPUT I. — DE EUCHARISTIÆ INSTITUTIONE.

ARTIC. I. — <i>Prænotanda ad præsentem controversiam.</i>	294
ARTIC. II. — <i>Qua die Christus Eucharistiam instituit?</i>	296
I. — Pascha ex præscripto legis a Judæis celebrari debuit mensis luna decima quarta, eaque exeunte, sive ad vesperam ejus secundam, quæ erat initium decimæ quintæ, et primæ azymorum.	297
II. — Christus ultimo vitæ suæ anno vere celebravit pascha judaicum? nec solummodo cenam communem habuit, in qua Eucharistiam instituit.	299
III. — Judæi anno Christi morientis pascha legale non transtulerunt in lunam decimam quintam; nec eo tempore apud Judæos duplex neomenia in usu fuit; nec subsistit systema de duplici paschate Judæorum et Galilæorum.	300
IV. — Christus non anticipavit ultimum pascha, ut schismatici Græci volunt; sed hoc celebravit, et proinde Eucharistiam instituit luna decima quarta exeunte, h. e. feria quinta ad hujus vesperam.	301

CAPUT II. — DE VERITATE EUCHARISTIÆ, SIVE REALI CHRISTI IN EADEM PRÆSENTIA.

ARTIC. I. — <i>An ex cap. 6. Joannis recte probatur Christi in Eucharistia realis præsentia?</i>	310
Ex cap. 6. Joannis a vers 52. realem Christi in Eucharistia præsentiam invicte inferunt, et probant Catholici	312

	Pag.
ARTIC. II. — <i>An realis substantialis præsentia corporis et sanguinis in Eucharistia probetur efficaciter ex verbis institutionis?</i>	318
Verba Christi: <i>Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus</i> , in sensu proprio ac naturali debent intelligi; ut proinde ex iis efficaciter et invicte probetur realis ac substantialis præsentia corporis et sanguinis Christi in Eucharistia.	318
ARTIC. III. — <i>An ex non interrupta traditione habeatur realis corporis et sanguinis Christi in Eucharistia præsentia?</i>	327
Dogma catholicum de reali Christi in Eucharistia præsentia invicte ex SS. Patrum omnis ævi consensu elucet.	327
ARTIC. IV. — <i>An et quomodo realis Christi in Eucharistia præsentia evincatur argumento a præscriptione?</i>	337
Nemo in Ecclesia ante sec. IX. vel inficiatus est, vel impugnavit præsentiam realem Christi in Eucharistia; sed ea omnium Ecclesiarum constanti et unanimi fide credita fuit; ut adeo sic solo argumento a præscriptione constet de veritate catholici dogmatis.	337

CAPUT III. — DE MODO, QUO CHRISTUS IN EUCHARISTIA REALITER PRÆSENS EXISTIT.

ARTIC. I. — <i>An in Eucharistia corpus et sanguis Christi sistantur præsentia per transsubstantiationem? et qualem?</i>	345
Vi verborum consecrationis totalis fit transsubstantiatio, sive totius substantiæ panis in corpus Christi, et totius substantiæ vini in sanguinem Christi conversio.	345
ARTIC. II. — <i>Quo modo Christus existat in Eucharistia? Et quæ circa mysterium hoc insuper tenenda?</i>	353
I. — In Eucharistia accidentia vel species panis et vini sunt sine subjecto.	353
II. — Christus sub qualibet specie totus continetur, et totus sub qualibet parte speciei.	356
III. — Corpus Christi in Eucharistia cum sua quantitate existit, sine tamen impenetrabilitate actuali, et extensione ad locum.	358

CAPUT IV. — DE NATURA EUCHARISTIÆ, MATERIA, FORMA.

ARTIC. I. — <i>An Eucharistia in re permanente, vel tantum in usu consistat?</i>	361
Eucharistia non consistit præcise in usu, sed in re permanente.	361
ARTIC. II. — <i>Quæ sit materia consecrationis primæ?</i>	366
I. — Materia remota consecrationis primæ est panis triticeus.	366
II. — Materia sufficiens est panis triticeus tam azymus, quam fermentatus; Latini tamen tenentur ex præcepto uti azymo, Græci fermentato.	366
III. — Ecclesia latina ab origine sua usque nunc non nisi in pane azymo consecravit.	367
IV. — Longe probabilius est, etiam Ecclesiam Græcorum in prioribus saltem quinque seculis consecrasset in azymo.	370
ARTIC. III. — <i>Quæ sit secundæ consecrationis materia?</i>	375
I. — Materia necessaria, necessitate sacramenti, in secunda consecratione est vinum de vite, id est, vinum vere et proprie dictum, quodcumque, qualecumque deinde sit.	375
II. — Vino tamen miscenda est aqua in modica quantitate.	375

	Pag.
III. — Admixtio tamen aquæ non est de necessitate sacramenti; neque præcepti divini, sed tantum ecclesiastici.	376
IV. — Etiam aqua vino mixta in Christi sanguinem convertitur.	376
ARTIC. IV. — <i>Quibus præcise verbis contineatur forma Eucharistiæ?</i>	377
I. — Verba essentialia, quæ ad consecrationem primam requiruntur et sufficiunt, sunt hæc sola, vel his æquivalentia: <i>Hoc est corpus meum.</i>	378
II. — Verba consecrationis secundæ, sive calicis, itidem hæc sola sunt: <i>Hic est calix sanguinis mei</i> , vel: <i>Hic est sanguis meus.</i>	379

CAPUT V. — DE PROPRIETATIBUS EUCHARISTIÆ, MINISTRO, SUBJECTO.

ARTIC. I. — <i>An et quomodo necessaria Eucharistia sit?</i>	381
I. — Eucharistia non est necessaria necessitate medii.	381
II. — Eucharistia adultis necessaria est necessitate præcepti divini et ecclesiastici.	382
ARTIC. II. — <i>An sumptio Eucharistiæ sub utraque specie ex præcepto divino necessaria sit non sacrificantibus?</i>	384
Sumptio Eucharistiæ sub utraque specie non est fidelibus non sacrificantibus ad salutem ex præcepto divino necessaria.	384
ARTIC. III. — <i>De ministro et subjecto Eucharistiæ.</i>	389
I. — Sacerdotes soli Eucharistiæ consecrandæ ministri sunt, nec id ulli alteri mortalium competit.	389
II. — Minister Eucharistiæ dispensandæ ordinarius jure divino est solus sacerdos, extraordinarius vero diaconus.	390
III. — Subjectum Eucharistiæ solus et omnis homo baptizatus est, et capax, si a gravibus peccatis immunis est, ad Eucharistiam suscipiendam cum fructu.	391

CAPUT VI. — DE EUCHARISTIA UT SACRIFICIUM EST, SIVE DE SACRIFICIO MISSÆ.

ARTIC. I. — <i>Utrum in Missa offeratur Deo verum ac proprie dictum sacrificium?</i>	392
Missæ est verum ac proprie dictum novæ Legis sacrificium.	393
ARTIC. II. — <i>Quale sacrificium Missa sit, et in quo illius essentia sita?</i>	400
I. — Missæ sacrificium est lateuticum, eucharisticum, impetratorium et propitiatorium.	401
II. — Sacrificium Missæ formaliter spectatum pro ipsa offerendi et sacrificandi ratione in sola consecratione consistit.	401
III. — Sacrificium hoc Missæ objective sumptum, sive pro re oblata, quæ etiam materia sacrificii dici solet, est Christus, prout per consecrationem sub utraque specie modo quodam mortuo et indivisibili ponitur.	402
ARTIC. III. — <i>Quæ sint causæ, quantus valor et effectus sacrificii eucharistici? Pro quibus offerri possit? Tum an in honorem sanctorum?</i>	404
I. — Christus est sacerdos et offerens principalis; secundarius vero et ministerialis est solus et omnis sacerdos legitime ordinatus.	404
II. — Valor sacrificii secundum se, in actu primo, simpliciter infinitus est.	404
III. — Effectus sacrificii, qua propitiatorium est, est peccatorum tam mortalium, quam venialium remissio; poenæ item peccatis condonatis adhuc debitæ; eamque remissionem causat ex opere operato.	405
IV. — Non tamen causat ex opere operato immediate gratiam habitualem, vel	

	Pag.
hujus augmentum, nec remissionem peccatorum quoad culpam, saltem mortalium; sed mediate tantum	405
V. — Sacrificium Missæ offerri potest 1º. pro omnibus fidelibus non excommunicatis; 2º. saltem indirecte pro non baptizatis, schismaticis; 3º. pro defunctis fidelibus in purgatorio detentis.	405
VI. — Sacrificium Missæ offertur Deo soli, non Sanctis; licite tamen et laudabiliter offertur Deo in memoriam et honorem Sanctorum, juxta sensum et mentem Ecclesiæ.	406

DIGRESSIO BREVIS THEOLOGICO-CRITICA

DE LIBRIS S. DIONYSIO ATHENIENSI, SIVE AREOPAGITÆ PASSIM INSCRIBI SOLITIS. UTRUM VERE EUM AUCTOREM HABEANT?

§. I. — Opera S. Dionysio Atheniensi adscribi solita.	409
§. II. — Operum S. Dionysio Atheniensi inscriptorum antiquitas et auctoritas.	410
§. III. — Opiniorum quoad auctorem istorum operum diversitas.	411
§. IV. — Opera S. Dionysio Atheniensi, sive Areopagitæ inscribi solita, genuinus ejusdem partus sunt.	412
§. V. — Respondetur ad argumenta contraria.	414

